

Til Nordland fylkeskommune,

12.10.2025

Innspill til fiskerirapport

Lofotrådet og Vesterålsrådet har utarbeidet et felles innspill til fiskerirapporten utarbeidet av Kunnskapsparken Bodø og Oslo Economics. Vi er positive til at man nå har fått frem et kunnskapsgrunnlag knyttet til konsekvensene i Nordland av kvotenedgangen vi har hatt og står ovenfor på flere ulike arter. Vi håper Nordland fylke sammen med våre regionråd kan følge opp forslagene til tiltak fremover ovenfor regjering og Storting.

Nordland er et av Norges største og viktigste fiskerifylker. I 2024 var eksportverdien av sjømat fra fylket hele **28,5 milliarder kroner**, hvorav **villfanget sjømat sto for nærmere 8 milliarder kroner**. Ifølge Nofimas rapport om sjømatnæringens ringvirkninger var verdiskapingen fra næringen i Nordland **15 milliarder kroner i 2023**, i tillegg til **8 milliarder kroner i ringvirkninger**. Rundt **8 200 personer er direkte sysselsatt** i sjømatnæringen i fylket – og majoriteten av disse jobber i **villfisknæringen**.

I tillegg til de direkte sysselsatte skaper fiskerinæringen store ringvirkninger. Transport, utstyrsleverandører, servicebedrifter og annen tilknyttet virksomhet er avhengige av aktiviteten i fiskeriene. For mange kystkommuner i **Lofoten og Vesterålen** er fiskeriene selve grunnlaget for lokalsamfunnene.

Rammer næringa og lokalsamfunnene

Nordland fylkeskommune har nylig fått overlevert rapporten «*Kunnskapsgrunnlag om effektene av fiskekvotereduksjoner i Nordland*», utarbeidet av Kunnskapsparken Bodø og Oslo Economics. Rapporten viser hvordan kraftige reduksjoner i torskekvoten rammer fiskerinæringen både til sjøs og på land – og hvilke konsekvenser dette kan få for lokalsamfunn som er avhengige av fiskeressursene.

– Denne rapporten gir et varsel om hvor sårbar en av våre viktigste næringer er. For Nordland handler dette ikke bare om arbeidsplasser, men om våre kystsamfunn som helhet, sier fylkesråd for næring, Bjørn Larsen.

Lofoten og Vesterålen er blant de mest fiskeriavhengige kommunene i landet, og har svært høy andel av privat sysselsetning knyttet til fiskeri. Når kvotene kuttes, får det direkte konsekvenser for lønnsomhet, aktivitet og sysselsetting i sårbare lokalsamfunn med få alternative næringer.

Historisk lave kvoter og økt press

Torskekvoten er nå på sitt laveste nivå siden tidlig 1990-tall, og har blitt redusert med **58 % siden 2021**, og utsiktene er at kvotene også reduseres kommende år. Flere andre arter er også rammet av kvotenedgang, og tidligere uregulerte arter er nå underlagt strenge reguleringer. Dette gjør det vanskelig for flåten å omstille seg.

Høyere råstoffpriser har i noen grad kompensert flåten, men **landindustrien – særlig tørrfisknæringen – står i en svært krevende situasjon**. Høy kapitalbinding, usikkerhet rundt eksportpriser og lave kvoter skaper betydelig risiko for bedriftene. For å sikre nok råstoff til hovedanlegg må regjering følge opp Norges Råfisklag og sikre at det blir avsatt nok midler til føringstilskudd fra ulike mottaksanlegg langs Nordlandskysten som ikke har råstoff nok til egen produksjon. Det å ha en spredt mottaksstruktur også i fremtiden er viktig for mange kystfiskere og kommuner i Nordland.

Ferskfiskordningen – skjevfordelt virkemiddel

Ferskfiskordningen skal sikre stabil tilgang på ferskt råstoff til landindustrien, men for **Nordlandsfiskere og industri i Lofoten og Vesterålen** er ordningen lite treffsikker. Den starter etter vinterfisket, når tilgangen på torsk er lav. I Finnmark derimot, er torsken tilgjengelig, og ordningen gir positive effekter.

Når avsetningen til ordningen forblir uendret til tross for drastisk kvotenedgang, risikerer man at ordningen **bidrar til stengte dører i fiskeindustrien i Nordland**, her må en ikke fortsette dages ordning som gir fordeler til den sonen som allerede har ferskt råstoff tilgjengelig året rundt, mot en ordning som sikrer bedre geografisk fordeling innenfor det kvantum som i dag er avsatt til ordningen.

Internasjonale forhold og behov for nasjonale grep

EU beskytter sin fiskeindustri med høye tollsatser på bearbeidede produkter. Samtidig eksporterer Norge store mengder ubearbeidet fisk, noe som øker konkurransen om råstoff. Det bør vurderes regelendringer og incentiver som styrker **videreforedling i Norge**, og sikrer at verdiskapingen skjer i kystsamfunnene. En må prioritere tiltak som gir flere helårige arbeidsplasser i Norge. Utskipningsårer for sjømat må også prioriteres, herunder særlig å fortsette kampen for realisering av dobbeltspor Narvik-Kiruna..

Norsk fiskeripolitikk har de siste årene vært norsk flåtepolitikk. Det har vært svært få tiltak som har vært rettet mot industrien og de gangene det har vært interessekonflikt mellom flåte og industri har flåten blitt prioritert. Fremover må fokus i større grad være rettet mot landindustrien.

Vi anbefaler Nordland Fylkeskommune å ta med seg kunnskapen og gå igjennom de tiltakene som ligger i Bearbeidingsrapporten - Grønn verdiskaping og økt bearbeiding i sjømatindustrien - Utvalg oppnevnt av Nærings- og Fiskeridepartementet, publisert 8. mars 2022.

Arbeidstidsordningen i fiskeindustrien

I dag presses landindustrien inn i arbeidstidsordninger som ikke passer for sesongbasert virksomhet. Resultatet er at bedriftene, som gjør alt de kan for å ta imot fisken og holde hjulene i gang, risikerer bøter for brudd på regelverket. Med dagens regler er det i realiteten kanskje umulig å drive et landanlegg lovlig under sesongfisket. Vi mener derfor at tiden er inne for å sette seg ned – arbeidsgivere, arbeidstakere, fagforeninger, myndigheter og næringen selv – og finne en løsning som både ivaretar arbeidstakernes rettigheter og samtidig gir industrien den fleksibiliteten som trengs i denne helt spesielle perioden.

Forslagene til tiltak

Rapporten fra Oslo Economics og Kunnskapsparken Bodø peker på flere tiltak, og Lofotrådet og Vesterålsrådet støtter følgende forslag:

- **Støtte til lokalsamfunn som rammes hardest gjennom programmer for omstilling**
- **Fremskynde havneinvesteringer** i Nasjonal transportplan 2025–2036.
- **Styrke samferdselsinfrastruktur** til utsatte lokalsamfunn.
- **Ekstraordinært markedsarbeid for tørrfisk.**
- **Styrke beslutningsgrunnlaget for fastsettelsen av fremtidige kvoter.**
- **Endringer i ferskfiskordningen** for å sikre bedre geografisk fordeling.

Følgende forslag til tiltak utover det som er forslått i rapport fra Lofotrådet og Vesterålsrådet:

- **Arbeidstidsreglement må tilpasses sjømatnæring**

Bakgrunn: Jfr. Bearbeidingsutvalget: Arbeidsmiljøloven bør tilpasses sesongpreget i sjømatindustrien med målrettede unntak fra arbeidstidsordningene i høysesong. Denne typen justeringer må baseres på et nært samarbeid mellom partene i arbeidslivet.

- **Styre ressurskontrollen**

Bakgrunn: Dette området er beskrevet i en rekke utredninger og rapporter. Siste NOU var i 2019:21 Fremtidens fiskerikontroll. Det er viktig å ha kontroll over ressursuttaket, både i forhold til å kunne ta vare på bestandene i evighetens perspektiv, men også for å sikre like konkurransevilkår. De siste årene er det utviklet ny teknologi som bør tas i bruk i næringen, både knyttet til automatiske vekter og kamera. Dette arbeidet må intensiveres samt oppdagelsesrisikoen er høy og strengere straff for de som bryter loven. Grensekontrollen må også forsterkes.

- **Økt minstemål for torsk og sei** for å beskytte ungfisk og sikre raskere gjenoppbygging av bestanden.
- **Innføre insentiver og/eller krav for at mest mulig restråstoff fra hvitfisk tas på land i en form som maksimerer verdiskapingspotensialet og utnyttes kommersielt lokalt.**

Bakgrunn: I hvitfisknæringen utnyttes under 60% av tilgjengelig restråstoff; Havgående flåte bringer i land kun 24% av restråstoffet (mot 87% fra kystfartøyene). I praksis betyr dette at store mengder torskehoder, innmat og lever i dag blir igjen på havet på grunn av manglende teknologi og økonomiske insentiver. Samtidig viser trender i næringen at når restråstoff faktisk landes, blir det i økende grad en del av produktmiksen: Stadig flere fiskehoder og -rygger tørkes, lever går til tran-produksjon eller hermetisering, og rester som ikke brukes til mat går til andre formål. Vi må videre sikre at restråstoffet som tas på land er i en slik form at det også kan utnyttes til human kvalitet. Det er bra at det kommer på land og kan brukes som fôr-ingrediens, men det bør arbeides for at en større andel av kvoten bidrar til matproduksjon og høyest mulig verdiskaping.

Å få alt restråstoff i land vil øke råstoffgrunnlaget for videre bearbeiding og verdiskaping. Med lavere kvoter kan slikt tiltak delvis kompensere volumtapet ved at hver fisk utnyttes maksimalt. Økt bruk av restråstoff har dessuten økonomiske, etiske og miljømessige gevinster – det bidrar positivt i grønn omstilling av sjømatindustrien. Insentiver til ilandføring vil således både redusere svinn, øke råvaretilgang for nye produkter og potensielt skape nye arbeidsplasser innen foredling i Nordland

- **Økte bevilgninger til Havforskningsinstituttet** for bedre kunnskap om alternative arter.
- **Fond for markedsutvikling og kulturarvbasert markedsføring**, for å styrke norsk sjømat og bevare historiske næringer.
- **Stimulere til utvikling av komplementære marine næringer som oppdrett av tare, for å redusere sesongavhengigheten og skape flere helårige industriarbeidsplasser i Nordland.**

Begrunnelse: Kvotereduksjonene rammer spesielt lokalsamfunn som er sterkt avhengig av vinterfisket. Ved å utvikle parallell aktivitet (oppdrett og dyrking) kan man oppnå jevnere sysselsetting gjennom året. Dette vil styrke bosetting og gjøre industrien mer robust mot kvotesvingninger.

- **Fremskynde investeringer i grønn infrastruktur (landstrøm, fornybar energi, kraftutbygging) og sikre energitilførsel til Lofoten og Vesterålen for å legge til rette for industriell videreforedling av sjømat og nye marine produkter.**

Begrunnelse: Rapporten peker på energitilførsel som en flaskehals. For å kunne tiltrekke ny industri (inkl. høyteknologisk bearbeiding, bioteknologi og digitalisert produksjon) trengs forutsigbar kraft og moderne infrastruktur. Det vil også styrke grønn profil og gi konkurransefortrinn i eksportmarkedene.

- **Etablere regionale utdanningstilbud og etterutdanningsprogrammer i samarbeid med UiT, Nord universitet og Fagskolen i Nordland med særlig vekt på bioteknologi, prosessindustri og digitalisering i sjømatsektoren.**

Begrunnelse: Rapporten om grønn verdiskaping vektlegger kompetanse som kritisk faktor for å lykkes med økt bearbeiding. For Øksnes og Vesterålen kan et slikt løft gi både rekruttering av unge og omstilling av eksisterende arbeidsstyrke – og samtidig sikre lokal forankring av nye arbeidsplasser.

- **Bidra til at Miljødirektoratet setter av mer ressurser til å følge opp og påvirke direktiver og forordninger fra EU slik at disse er bedre tilpasset norsk sjømatnæring.**

Begrunnelse: Vi ser at det stadig kommer nye lover og regler fra EU som norske myndigheter implementerer i sjømatnæringen. Vi opplever at disse ikke er tilpasset norske forhold. Dette skjer særlig innenfor Miljødirektorates myndighetsområdet. Eksempelvis innføring av krav til renseanlegg som vil kreve store investeringer både for kommuner og industriaktører som ikke tar hensyn til forholdene langs kysten og reseipienten.

- **Arbeide for styrking av lokale myndigheter**

Bakgrunn: Vi opplever at lokale myndigheter og interesser blir overstyrt av Statsforvalteren, selv etter gode, lokale prosesser. Videre er det en praksis å endre kravene fra en søknad er sendt inn til man har svar. Ofte tar dette flere år. Statsforvalteren i Nordland bruker ikke hele bærekraftbegrepet, overfokus på miljømessig bærekraft og ser for lite til verdiskaping langs kysten